No. 3 Donderdag 16 Januari 1908 8ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN, 21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG."

Het hoofddoel der Vereeniging is:
Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f1.50 tot f.— 'sjaars, (voor Indië en het buitenland minstens f2.50).

Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in éens schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het *Koloniaal Weekblad* toegezonden.

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen.

I. Van de „Afdeeling AMSTERDAM":

Voordracht met Lichtbeelden

te houden door

den WelEd. Heer C. DEN HAMER,

in het American Holtel op **VRIJDAG 24 Januari 1908.**

's avonds **8 UUR.**

ONDERWERP:

Causerie over Midden-Java.

Namens het Bestuur:

Mr. H. SMEENGE, voorz.
Mr. J. W. SIKMAN, secr.

* * *

II. Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

A.

Buitengewone Algem. Vergadering der Vereeniging

op DONDERDAG 30 JANUARI 1908, ten 2 *ure* n.m.

in het „HOTEL DE LA STATION", Stationsplein S.S.

te Utrecht.

Agenda:

1. Rapport van de commissie, benoemd bij het besluit der Alg. Verg. van 29 Aug. '07, in zaken de Indische restaurant Laan van Meerdervoort 195.

2. Voorstel om bij de aflossing der in 1900 aangegane obligatie-leening van *f* 5000 een deel van het legaat Post te gebruiken. (De behandeling van dit punt op de agenda der Alg. Verg. van 29 Aug. werd naar aanleiding van het hierboven sub. 1 genoemde uitgesteld.)

3. Wijzigingen in Statuten en Huish. Reglement der Vereeniging (zie concepten en amendementen in vorige Kol. Weekbladen).

4. Rondvraag.

* * *

B.

Hoofdbestuursvergadering

op DONDERDAG 30 JANUARI 1908, des voormiddags ten *elf ure*

in het **„HOTEL de la Station"** te Utrecht.

* * *

C.

Het Dagelijksch Bestuur, kennis genomen hebbende van de gewijzigde **Statuten** en het nieuwe **Huish. Reglement**, ontworpen door de daartoe in de Algemeene Vergadering van 29 Aug. '07 benoemde commissie, en bekend gemaakt in het Kol. Weekblad no. 45 en 46, alsmede van de daarop betrekkelijke voorstellen en mededeelingen van de heeren P. M. Schelling, Schimpf en Berckenkamp in de no. 49 en 50 van hetzelfde weekblad, brengt ter zake het volgende onder de aandacht:

Het Dagelijksch Bestuur kan zich niet vereenigen met de denkbeelden van centralisatie v. den heer Schimpf. Het schijnt niet verkieselijk om de leden van een Hoofdbestuur eener over het geheele land verspreide vereeniging uitsluitend uit de inwoners van een bepaalde stad te doen bestaan. Tijd of geld zou er niet mede worden uitgewonnen, want wat in dat opzicht zou worden bespaard met betrekking tot Bestuursleden, die buiten de plaats der vergadering wonen, zou meer dan benodigd zijn voor reizen van leden van het vereenigingspunt naar de afdeelingen, om gewenschte voeling te behouden tusschen de afdeelingen en het Hoofdbestuur, wat dan meer zorg zal vereischen dan thans, nu verschillende afdeelingen hare vertegenwoordigers hebben in het Hoofdbestuur. De veronderstelling dat in het Hoofdbestuur personen zouden gekozen worden, die te Parijs en Curaçao thuis behooren, kan slechts als een grap zijn bedoeld.

Het Dagelijksch Bestuur is voorts van meening, dat de afdeelingen de vereeniging vormen, een lichaam, dat zijn kracht moet vinden in eene, weliswaar volgens bepaalde wetten naar een algemeen doel zich richtende, maar overigens vrije beweging der deelen.

De volgende verbeteringen zijn in de door de commissie aangeboden ontwerpen aan te bevelen:

Statuten.

Art. 3, laatste lid. De leden van het Hoofdbestuur genieten vergoeding van reis- en verblijfkosten voor het bijwonen van Algemeene en Hoofdbestuursvergaderingen, en voor andere gemaakte onkosten in de waarneming van hunne betrekking, ten laste van de kas van het Hoofdbestuur (der Vereeniging).

Art. 14. Elke afdeeling heeft het recht zich op de Algemeene Vergaderingen te doen vertegenwoordigen, ten koste van de afdeelingskas, door een afgevaardigde uit de leden der afdeeling, en wijst dan tevens diens plaatsvervanger aan.

Art. 15. Bijvoegen aan het laatste lid:

In het laatste geval moet de vergadering binnen eene maand na ontvangst van het verzoek plaats hebben, tenzij de verzoekende afdeelingen in overleg met het Hoofdbestuur een anderen tijd goed vinden.

Art. 17. Stemrecht wordt alleen uitgeoefend door de afgevaardigden der afdeelingen en door den Voorzitter der Vereeniging, onverschillig of deze al dan niet afgevaardigde eener afdeeling is.

Het aantal stemmen, voor de afdeelingen uit te brengen, bedraagt voor afdeelingen met minder dan 26 leden één stem, voor afdeelingen van 26 t. e. m. 50 leden twee stemmen, van 51 t. e. m. 75 leden drie stemmen, van 76 t. e. m. 100 leden drie stemmen, van boven de 100 t. e. m. 200 leden vijf stemmen, en van boven de 200 leden zes stemmen.

Art. 19, tweede lid. Voor de aanneming van zoodanige voorstellen is noodig eene meerderheid van twee-derde der uitgebrachte stemmen in eene Algemeene Vergadering, waarin ten minste drie-vierde van het aantal afdeelingen vertegenwoordigd is.

Huishoudelijk Reglement.

Art. 2. Wie in den loop van een jaar als lid wordt aangenomen, is de volle contributie over dat jaar verschuldigd, met dien verstande dat de contributie van dengene, die eerst na 1 Oct. als lid wordt aangenomen, tevens geldt voor het eerst volgend jaar.

Art. 10, tweede alinea. Ieder lid van het Hoofdbestuur heeft ten allen tijde het recht inzage te nemen van de boeken en bescheiden der Vereeniging op het bureau waar die boeken of bescheiden thuis behooren.

Art. 15, tweede alinea. Verschilpunten tusschen deze Commissie en het Hoofdbestuur worden onderworpen aan het beslissend oordeel der Algemeene Vergadering.

III.

Herinnering

aan de

Openbare Algemeene Vergadering

van de Vereeniging „MOEDERLAND EN KOLONIËN",

op Vrijdag 17 Januari 1908,

in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Groenmarkt te 's-Gravenhage,

des avonds te 8 uur.

Voordracht van den heer **Dr. H. Blink** over:

Economische Geographie van Nederlandsch-Indië.

(Zie vorig Weekblad.)

De Opleiding der Candidaat Indische Ambtenaren.

(aangeboden)

Sedert Juni 1907 is in werking getreden de reorganisatie van de opleiding der Candidaat Indische Ambtenaren, Staatsblad 1907 No. 76.

Ofschoon deze reorganisatie in het leven is geroepen door personen, die juist als Indische specialiteiten de bevoegdheid daartoe hebben, waag ik het, als onervarene, als jongere, maar als een daarin betrokkene, eenige op- en aanmerkingen over de opleiding in het algemeen te maken; misschien dat naieviteit op dat punt en bekendheid met de praktische zijde van de tegenwoordige opleiding, bevoegde personen er toe kunnen brengen deze doelmatig steeds te verbeteren.

Prof. Dr. Spanjaard, Oud-Directeur der Indische Instelling te Delft, beweerde o. m. in zijn rede — gehouden ter gelegenheid van de overreiking van het oude Delftsche vaandel aan de Indologen Vereeniging te Leiden —, dat, om een goed ambtenaar te zijn van het Binnenlandsch Bestuur in Nederl.-Indië, men begaafd moet zijn met alle goede eigenschappen, die slechts vereenigbaar zouden kunnen zijn in volmaakte menschen; moed, bestuursbeleid, menschenkennis, zelfkennis, edelmoedigheid, zelfbeheersching, schranderheid, geduld, kalmte, lichamelijke als geestelijke kracht, rechtvaardigheids-, verantwoordelijkheidsgevoel, algemeene ontwikkeling enz. enz.; dit alles moet de ambtenaar in zich vereenigen, wil hij de taak volbrengen hem opgelegd als zoodanig. Ik geloof, dat ieder het eens zal zijn met het vorige, want al die eigenschappen zal hij vroeger of later wel eens op de proef moeten stellen.

De ambtenaar van het B. B. in Indië moet dus een buitengewoon individu zijn, wil hij aan alle uit zijn taak voortvloeiende eischen voldoen. En die taak hem door de Regeering opgelegd kan veel, heel veel eischen. Aan die eischen moet zooveel mogelijk voldaan worden, zooals dit gebeurt in de andere takken van dienst, waar de Regeering toe geraakt door alleen hen aan te stellen tot ambtenaar, die door een examen hebben bewezen, dat zij aan die eischen zouden kunnen voldoen. Dit examen beperkt zich slechts tot het wetenschappelijk gebied, wat voor de meeste takken van dienst reeds voldoende is; anders is dit echter bij de a.s. ambtenaren van het B. B., waar het wetenschappelijk gedeelte in de praktijk op den achtergrond wordt gedrongen door de andere eischen; toch is nog voor hen, het groot-ambtenaarsexamen de eenige maatstaf tot het toelaten in den dienst, behalve het bedreven zijn in het paardrijden. Ieder zal toch moeten toegeven, dat die maatstaf voor een a.s. ambtenaar van het B. B. ten eenemale onvoldoende is om na te gaan of zoo'n ambtenaar later aan de eischen van zijn ambt zal kunnen voldoen; daarvoor wijken de eischen te veel van elkander af. Maar een rationeele maatstaf is niet te vinden.

Dit alles sluit echter niet uit, de zorg van de Regeering voor hetgeen men niet meten zou kunnen. Waar al de bovengenoemde eigenschappen van een goed ambtenaar geëvergd worden, mag de Regeering het er niet bij laten één à twee eigenschappen van den candidaat af te meten, om daarnaar te oordeelen of een ambtenaar later zal voldoen. De Regeering is, mijns inziens, verplicht te zorgen, dat het land bestuurd wordt door ambtenaren, die aan de eischen van het ambt kunnen voldoen. Dit kan, wat betreft de ambtenaren van het B. B., niet voldoende gebeuren door een examen alleen op wetenschappelijk gebied, een andere maatstaf, een betere wellicht zou door omslachtigheid enz. niet mogelijk zijn. De eenige weg, die dan overschiet, is zorg te dragen voor de opleiding, wat ten minste nog eenigszins tegemoet kan komen aan het euvel; en die moet mijns inziens de Regeering ter harte nemen, niet zoozeer ter hand, zooals ze doet met haar a.s. militaire ambtenaren; daardoor zou de veelzijdige ontwikkeling tot mensch zeer geschaad kunnen worden en mensch zijn is toch één der hoofdvereischten van een ambtenaar van het B. B. Hij moet het volk toch opheffen, dikwijls aan zich zelven overgelaten, door voorbeeld toonen wat mensch-zijn beteekent enz., wat hij niet kan als hij zelf een alledaagsch, betrekkelijk bekrompen menschje blijft, dat door de Regeering aan banden was gelegd en eenzijdig voortgestuwd is.

Hij moet vrij zich ontwikkelen, door de vrijheid de wereld om hem heen en zich zelf leeren kennen. Baron van Hoëvell, oud-Gouverneur van Celebes, vond zelfs — en velen zijn het met hem eens — dat de beperkte tijd van studie reeds een belemmering zou zijn voor die algemeene ontwikkeling.

Minder gewenscht is het dus, dat de Regeering de opleiding geheel op zich neemt, maar wel, dat ze die ter harte neemt en haar niet geheel aan zich zelven overlaat, daar algeheele vrijheid ook weer niet goed kan zijn.

In hoeverre heeft de Regeering die taak nu behartigd? Zij heeft:

1. het examen voor toelating als Cand.-Indisch-Ambt. ingesteld;
2. den Cand. Ind. Ambt. de gelegenheid geopend zich wetenschappelijk te ontwikkelen door enkele colleges aan de Leidsche Universiteit te volgen;
3. de bepaling gemaakt, dat de Cand. Indisch-Ambt. naast het groot-ambtenaarsexamen bedrevenheid moet toonen in het paardrijden.

En verder wordt niets verlangd, als enkele bijkomende eischen, bv. het physisch gezond zijn.

Voldoet de Cand. Ind. Ambt. aan bovengenoemde eischen, dan wordt hij geschikt geacht als bestuursambtenaar in Indië op te treden, de Nederlandsche Regeering te vertegenwoordigen enz. enz. Tot zoo ver strekt zich de bemoeienis van de Regeering uit en niet verder. Gaat men nu na in hoe verre dit alles voldoen kan, dan komt men tot het volgende:

I. Het examen voor toelating tot Cand. Ind. Ambt. — Hieraan onderwerpen zich hoofdzakelijk jongelieden, die slechts de H. B. S. met 5-jarigen cursus doorloopen hebben; menschen, die zich zelf nog moeten vormen, zich moeten ontwikkelen in alle richtingen. De door de ouders aangekweekte kiemen moeten zich nog beginnen te ontwikkelen, wachtend op leiding; veel nog is er noodig om hen te vormen tot een hoogstaand mensch. Ze verkeeren nog in de beginperiode van ontwikkeling; dit kunnen o. a. getuigen de rapporten der examencommissies. Dan is het examen op zich zelf, hoeveel goeds daaruit ook kan voortvloeien, door hare beknoptheid onvoldoende om te kunnen beoordeelen of uit de aangenomen candidaten goede ambtenaren kunnen ontstaan. Deze twee factoren geven ruim gelegenheid aan ongewenschte en ongeschikte elementen zich te nestelen in het corps der C. I. A., waardoor middelmatige verwachtingen zelfs op groote teleurstellingen kunnen uitloopen. Zij, die aan het examen voldoen, doordat ze op de H. B. S. steeds goede lesjes uit het hoofd geleerd hebben, doordat ze misschien steeds nagereden zijn door ouders of voogden en leeraren en in 't halfuurtje mondeling examen getoond hebben vreemde woordjes etc. te kennen, worden als aanstaande ambtenaren aangenomen. Naar andere noodzakelijke eigenschappen van den candidaat wordt niet gevraagd en trouwens kan men moeilijk vragen en doelmatig onderzoeken. Hierbij kan nog dikwijls voorkomen als in de laatste jaren, dat door gebrek aan candidaten zelfs zij, die aan die gestelde eischen niet hebben voldaan, aangenomen moeten worden. Ik hoop echter, dat velen zullen toonen, dat zij meer waard zullen zijn dan zij bevonden zijn, wat ook heel goed kan. De kansen echter zijn heel gering voor dit laatste.

II. De Studie aan de Universiteit te Leiden. — Deze heeft natuurlijk ten doel de C. I. A. wetenschappelijk te ontwikkelen, hem bekend te maken met het land en volk, de twee voornaamste talen, de geschiedenis, de staatsinstellingen van Nederl.-Indië, den Islam en 't hedendaagsche recht, en dit in den tijd van 3 jaar. Hier wenschte ik alleen dit bij op te merken, waar ter wereld en hoe is het mogelijk 2 talen in 3 jaren tijds, zelfs buiten elke andere studie, te leeren kennen, talen zoo geheel verschillend in alles van de Europeesche; dan een land en een volk, dat onderling zooveel afwijkingen en verschillen vertoont, een godsdienst als de Islam in 3 jaren tijds te doorgronden. Om alleen maar de voornaamste werken over den Islam te bestudeeren, zou men meer dan 3 jaren tijd noodig hebben. Wetenschappelijk grondig ontwikkeld te zijn is dus eene onmogelijkheid voor de C. I. A., alles blijft bij beginselen; deze later werkelijk te voltooien daarvoor ontbreekt meestal den ambtenaar de tijd; hij zou het slechts gedeeltelijk of in ééne richting kunnen. Maar ik wil hierover niet klagen, want verbetering hierin brengen is haast eene onmogelijkheid, indien men niet in andere moeilijkheden vervallen wil.

III. Het bedreven zijn in 't paardrijden. — Dit is zeker een stap in de goede richting; jammer dat het den C. I. A. zooveel geldelijke offers kost — plm. *f* 100 voor de rijlessen en wat er bij hoort —, die vermeden kunnen worden. Ik zie niet in, waarom a.s. militaire ambtenaren vrij rijlessen kunnen genieten en de a.s. civiele het op eigen kosten moeten leeren, die vrij zwaar zijn, waar als student de C. I. A. zich reeds zooveel geldelijke offers getroosten moet.

Dit is alles, wat de Regeering voor de ontwikkeling harer C. I. A. doet, en zooals boven reeds beweerd werd is dit geheel onvoldoende. Waar de Regeering voor het heil moet zorgen van het volk, is zij verplicht slechts hen tot lid van haar corps op te nemen, van wie zij kan verwachten, dat zij de taak hen opgelegd kunnen volbrengen. Kan deze verplichting niet nagekomen worden, zooals hier, dan is het haar plicht in alle gevallen te zorgen, dat zooveel mogelijk daarvan voldaan wordt en in dit geval door de opleiding ter harte te nemen. De Regeering behoeft niet eens geheel voor de opleiding te zorgen, als ze de a.s. ambtenaren dan ook in de gelegenheid stelt zich zelf te vormen. Maar zelfs die gelegenheid ontbreekt den C. I. A., hem juist, voor wien de algemeene ontwikkeling een eerste vereischte is. Gaat men na hoe de opleiding is aan 's Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool te Wageningen en vergelijkt men ze met die der C. I. A., dan komt men tot de conclusie, dat de C. I. A. al heel ver ten achter staan, ofschoon de Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool een inrichting is, hoofdzakelijk — de enkele cand.-houtvesters uitgesloten — bestemd voor particulieren, die later geen Regeering moeten vertegenwoordigen, geen volk opheffen, besturen enz. Die particulieren genieten aldaar voor *f* 80 's jaars elk onderwijs, dat hen later in hun werkkring wellicht te pas zou kunnen komen, zelfs verbandleer. En de C. I. A.? Niets dan onderwijs in de grondbeginselen van het Javaansch, het Maleisch, den Islam, de Indische Staatsinstellingen, de Geschiedenis, het Hedendaagsche Recht, de Land- en Volkenkunde; men ziet: het hoogst noodzakelijke, ik zou haast zeggen nog minder. Al het andere kan hij zelfs tegen geldelijke offers niet bekomen. Voor een verbandleercursus heeft de Indologen Vereeniging zich moeten wenden tot het Roode Kruis, dat welwillend haar daarop eenig onderwijs gaf en nog geeft, in een vak, dat den ambtenaar van het B. B. in de binnenlanden zeer te stade kan komen en waarmee hij het gemakkelijkst het vertrouwen der bevolking, dat haast onbereikbaar is voor ambtenaren, kan winnen. Landmeten en waterpassen, dat de Cand. Ind. Ambt. wellicht meer noodig zal hebben dan een a.s. landbouwer, ontbreekt. Economische geographie van Indië, praktische kennis van ingenieursvakken, bv. om hulpwegen, noodbruggen, huizen en loodsen te vervaardigen, kanaaltjes te graven, eenige kennis van Indische landbouw, vooral rijstbouw, van het notarisambt enz. enz., van dit alles blijft de C. I. A. verstoken.

Moet er nog meer bijgevoegd worden om tot de conclusie te komen, dat de C. I. A. minder dan stiefmoederlijk bedeeld zijn; juist zij, die door de hooge eischen van hun a.s. ambt de meeste zorg der Regeering vereischen? De tijd is immers nog niet daar, dat elke aanleg, elke handeling vanwege de Regeering uitgevoerd kan worden door vakmenschen?

Dit is hoofdzakelijk hetgeen ontbreekt op het meest praktische gedeelte der opleiding van den C. I. A. (ik laat hier nog een groot gedeelte van het minder praktische achterwege).

(Wordt vervolgd.)

Uit de Oost-Indische Mail.

Over de **aankomst van het verwachte Chineesche Eskader** te Batavia lezen wij in Ind. bladen van 16 Dec. 1907, o. m.: „Hedenmorgen, op een betrekkelijk vroeg uur reeds, begaven honderden Chineezen zich naar Priok ter begroeting van het lang verwachte Chineesche eskader. Chineezen in alle soorten en grootte, met en zonder staart, geëmancipeerde Chineezen met overhemd en open jas, zoowel als Chineezen in correct nationaal costuum, stroomden Priokwaarts. — Zoowel het Staatsspoor als de N. I. S. hebben een goeden dag gehad en zullen de eerstvolgende dagen nog wel meer goede zaken maken.

Alle beschikbare stoombootjes waren door Chineesche gezelschappen afgehuurd en in den loop van den dag werden zoowat alle verkrijgbare prauwtjes in beslag genomen door de Chineezen. Waar men ook liep, men zag, hoorde en rook Chineezen.

Van het oogenblik af dat de schepen de haven naderden, dreven al de vaartuigen, die de Chineezen hadden kunnen bemachtigen, de oorlogsbodems tegemoet. Het grooiste der beide bodems, de Hai Chi, wordt gecommandeerd door kolonel S. K. Shen, is bewapend met 28 stukken en bemand met 44 officieren en 395 manschappen. Het andere oorlogschip heet de Hai Yung en is bemand met 17 officieren en 250 man en voert 11 stukken.

De indruk, dien het eskader maakt, is niet anders dan gunstig te noemen.

Hoewel niet zoo zindelijk als op Hollandsche schepen, zag alles er toch proper uit en officieren en matrozen maakten eveneens een gunstigen indruk. Gekleed in de welbekende marine-uniform,zien zij er physisch flink uit, flinker dan de Japanners, De schepen zijn donkergrijs geverfd en zien er geheel uit als moderne oorlogschepen; vooral de Hai Chi geeft dien indruk. Wat wel vooral trof, was de onbelemmerde toelating aan boord van beide bodems, onmiddellijk nadat het anker in den grond was, van zulk een groote volksmenigte. Een dergelijke huiselijkheid aan boord van een oorlogschip treft men wel nergens ter wereld aan.

In alle Chineesche wijken van Batavia wappert het dundoek en zooals iedere Chinees weet te vertellen, zullen groote feestelijkheden ter eere van officieren en bemanning door de Chineesche gemeente worden aangeboden. Aan geld hiervoor is geen gebrek; ik hoorde zooiets mompelen van twintigduizend gulden, waarvoor reeds is ingeteekend, met toezegging van verschillende kanten, dat zoo noodig voor nog meer zal gezorgd worden.

Hoelang de schepen te Priok zullen blijven is nog niet bekend, doch minstens drie dagen. Daarna zullen Semarang en Soerabaja worden bezocht en misschien gaat 't over de Molukken huiswaarts."

* * *

Van **kapitein Christoffel** ontving het legerbestuur het volgend, den 11 dezer te Ampenan aangeboden telegram:

„Van Potta naar Lioeng en Mbai, verder over Rindoe en de hoogvlakte naar Mao Embo gemarcheerd en per gouvernements stoomer naar Endeh overgebracht. Rioeng, op een rotsheuvel gelegen, had zich kort te voren versterkt en bood tegenstand door bij den opmarsch steenen naar beneden te rollen: 28 gesneuvelde vijanden met 9 geweren en blanke wapens vielen in onze handen.

In Mbai was de bevolking gevlucht, doch deze keerde spoedig terug na het uitzenden van patrouilles: slechts weinigen boden tegenstand: 12 gesneuvelde vijanden met 3 geweren en blanke wapens vielen in onze handen. — Alle hoofden van eenige beteekenis ten Westen van Ndora hebben zich thans onderworpen en kan het verzet daar als geëindigd worden beschouwd. Zelf gemarcheerd naar de Ngadastreek, ten einde een onderzoek in te stellen in het Bolanga-complex, waar 't hoofd zich aan roof schuldig had gemaakt; dit hoofd, Bee Tono, meldde zich bij den troepencommandant; hij werd aangenomen, onder mededeeling dat dit de laatste maal zou zijn. Alle zieken te Badjawa werden vervangen door versche troepen; de koortsen, die in het nieuwe bivak veelvuldig voorkwamen, verminderen thans; den troepen wordt thans eenige dagen rust te Endeh gegund, waarna de actie tusschen Ndora en Endeh zal worden begonnen.

Door luitenant De Jongh Swemer te Endeh gepatrouilleerd; 23 gesneuvelde vijanden met 10 geweren en blanke wapens bleven in onze handen; bij ongeluk gedood 2 vrouwen, die sneuvelden in een huis, waaruit geschoten werd; onzerzijds zwaar gewond amboineesche maréchaussée Rikumahu, algem. stamb. no. 71507; licht gewond amb maréchaussée Patti, algem. stamb. no. 42180 en amb. maréchaussée T tawano, algem. stamb. no. 67456."

* * *

De Expeditie-Lorentz.

Het S o e r. H. b l a d van 17 Dec. bevat de volgende bijzonderheden omtrent de expeditie Lorentz: Gelijk bekend is de *Zwaluw* met het onderzoekings- en het dekkingsdetachement het binnenland voor een aanzienlijken afstand van de kust ingevaren. Op 100 KM. van de kust kon het vaartuig echter niet verder; daar werd het bivak dus opgeslagen. Op onmiskenbaar duidelijke wijze kon men van hier uit waarnemen dat het Sneeuwgebergte werkelijk gletschers draagt, in den zonneschijn schitterend als de toppen in Zwitserlands hooggebergte. Bereiken was voorhands een onmogelijkheid; naar berekening is de hoogte 7000 à 8000 M.

Het kan jaren duren voordat het gebied van de eeuwige sneeuw wordt bereikt, indien dit ooit gelukt; intusschen is de rechte afstand tusschen het bereikte punt en de kam van het gebergte niet groot.

De rivier werd verder opgevaren en nieuwe bivaks op 25 en 37 KM. verder ingericht. Toen was het onmogelijk verder te water te gaan, waarom overland nog 15 KM. werd afgelegd. Twee van de 5 bergketens, die zich vermoedelijk voor het sneeuwgebergte uitstrekken, zijn overgetrokken; het hoogste punt van de eerste bergketen was 900; van de tweede 2200 meter. Hier moesten de deelnemers zich kleeden in wol en baai; de gezondheidstoestand werd in de koude echter niet beter. De meeste koelies kregen last van berrie berrie; de Europeanen leden meer aan koortsen.

Tijdens de expeditie bezweken vijf militairen; één matroos en vijf koelies.

Het terrein in de bergstreken is bedekt met dichte bosschen; daarom kwam men slechts langzaam vooruit. Hier en daar werden steenkoolbeddingen aangetroffen; verder vond men een kalkformatie. Op de bergen ligt slechts 'n dunne humuslaag; de vlakten daarentegen maken den indruk van groote vruchtbaarheid.

Velen zullen teleurgesteld zijn, dat het sneeuwgebergte niet bereikt werd. Het is echter begrijpelijk, gezien de hoogte der toppen en de bezwaren om voorwaarts te gaan.

De expeditie moest feitelijk eindigen toen de vivres verbruikt waren. Toch is het verkregen succes belangrijk te noemen. Tal van onderzoekingen zijn verricht; een massa foto's zijn genomen.

De Valk bracht de expeditie te Soerabaja terug. Het schip zette gisteren de reis voort naar Batavia.

* * *

Het B a t. N i e u w s b l a d schrijft in een hoofdartikel o. m.:

Politiek Leven.

Zondagmorgen is in de Loge een bijeenkomst gehouden van de leden van den Vrijzinnig-Democratischen Bond. Men herinnert zich de oproeping, eenige maanden geleden ook in dit blad geplaatst, tot aansluiting bij dien Bond. Die oproeping heeft, zooals ook wel eenigszins verwacht werd — gegeven de bekende lauwheid van 't Indische publiek — weinig vrucht gedragen. Iets nieuws hier ingang te doen vinden, kost steeds veel moeite; en als dat nieuws bestaat uit een poging om belangstelling te kweeken voor de openbare zaak,voor medezeggenschap, waarvan men nog niet veel meer ziet dan de caricaturistische gemeenteraden, daar valt het propageeren dubbel moeilijk. Nochtans bleken Zondag nog een dertigtal personen aan de oproeping gehoor te hebben gegeven; en, wat meer zegt: de bijeenkomst besloot in beginsel tot de oprichting van een kiesvereeniging op vrijzinnigen grondslag. Aan een voorloopig bestuur, bestaande uit de heeren Weijs, mr. dr. Schumann en Damme, werd opgedragen een reglement te ontwerpen, dat dan in een nieuwe bijeenkomst, de volgende maand te houden, kan worden besproken, waarna een definitief bestuur gekozen zal worden.

Wij moeten het bij deze aankondiging laten. De bedoeling was dat de bijeenkomst een strikt vertrouwelijk karakter zou dragen, doch blijkbaar is dit misverstaan; ten minste wij vonden in de beide andere plaatselijke bladen een mededeeling daaromtrent.

Maar nu dan toch ten slotte de kiem is gelegd van politiek leven, meenen wij goed te doen er hier op te wijzen, dat het groote struikelblok, dat, zooals ook wij meenden, een onoverkomelijk bezwaar zou blijven, is weggeruimd. Wij bedoelen art. 111 van het regeerings-reglement: het verbod tot het houden van politieke vergaderingen.

* * *

In hetzelfde blad lezen wij over:

Cultuur-maatschappijen in Engelsche handen.

Zooals men weet, wil onze regeering zoo lang mogelijk de fictie bestendigen, dat de bestuurders van maatschappijen van land- of mijnbouw in Hollandsche handen moeten zijn, ter voorkoming, heet het, van eventueele internationale moeilijkheden. De in verband hiermede in het leven geroepen beperkende bepalingen zijn langen tijd een beletsel geweest voor het buitenlandsch kapitaal om zich voor ondernemingen hier te lande te interesseeren, tot schade van de ontwikkeling dezer gewesten. Dat beletsel bestaat nu nog, maar men heeft, van twee kwaden het minste kiezend, er dit op gevonden, dat voor de vennootschappen een Hollandsch bestuur wordt benoemd voor den vorm; terwijl het eigenlijke bestuur berust bij de geldgevers in het buitenland. Zóó o. a. bij de petroleum-ondernemingen der Shell Transport & Trading Cy.

Nu heeft de firma Heijting, Boele & Gerdes te 's-Gravenhage een lijst opgemaakt van caoutchoucaanplantingen in Nederlandsch-Indië, welke in Engelsche handen zijn. Uit die lijst blijkt, dat niet minder dan twaalf van de in de laatste jaren geopende caoutchouc-ondernemingen gedreven wordt men Engelsch kapitaal of m. a. w. dat buitenlanders, de goede toekomst der cultuur inziende, over de bezwaren zijn heengestapt om de room van de melk te kunnen krijgen. En 't lijstje doet ook zien, hoe volkomen fictief de eisch is van een Hollandsch bestuur over hier gevestigde ondernemingen.

* * *

De J a v a b o d e van 17 Dec. jl. meldt:

Alweer twee bestuursambtenaren gewonnen!

Heden liep het grootambtenaarsexamen af, dat in dit jaar ten derden male in Indië werd afgenomen, om toch maar te voorzien in den nijpenden nood

aan binnenlandsche besturuders. Vijf candidaten hadden zich aangemeld en van dezen werden toegelaten de heeren W. A. C. Ilgen en F.W. H.Willems.

*

Resident J. R. COUPERUS afgetreden.

Onder de officiëele rubriek in dit blad zal men het bericht aantreffen, dat de heer J. R. Couperus op zijn verzoek eervol uit 's lands dienst is ontslagen. De oudere ingezetenen van Batavia zullen zich den voormaligen assistent-resident van Meester Cornelis nog herinneren, die veel heeft bijgedragen tot verbetering der veiligheid in die afdeeling en tegenover aanmatigende Oosterlingen 't gezag wist hoog te houden. Van daar in 1900 benoemd tot resident van Besoeki is de heer Couperus er in geslaagd, door krachtige maatregelen, in gemeen overleg met de beheerders der suikerfabrieken, de talrijk voorkomende rietbranden in dat gewest te beteugelen; zoozeer genoot hij daar de sympathie der ingezetenen, dat hem bij zijn overplaatsing als resident naar Djokdjakarta een fraai aandenken werd aangeboden.

Dit geschiedde in Mei 1902. In het oude rijk van Mataram werd de heer Couperus geroepen door de regeering, om haar gezag tegenover de landhuurders te herstellen, dat zeer geleden had onder het al te goedaardige régime van zijn voorganger J. A. Ament. Het spreekt van zelf, dat de thans gepensionneerde hoofdambtenaar daar voor een uiterst moeilijke taak stond en dat zijn optreden veel verzet ondervond bij de particuliere heeren, die zoetjes aan gewoon waren geraakt, te regeeren met den Sultan over het hoofd van den resident heen. — Thans echter zouden wij ons zeer vergissen indien niet onder de meest beschaafden van deze heeren waardeering ware getreden in plaats van den oorspronkelijk gewekten wrok. Want veel is door den heer Couperus tot stand gebracht, ook in hun belang, terwijl zoowel hij als wijlen zijn eerste echtgenoote zich veel moeite en persoonlijke opofferingen hebben getroost om den Javaanschen kunstenaar en industriëel tot hun recht te doen komen.

Men noemde eenige maanden geleden den heer Couperus als een ernstig candidaat voor de eerstvolgende vacature in den Raad van Indië.

* * *

Vorstenlandsche huwelijken.

In de Locomotief van 14 Dec. jl. vindt men van de hand van R. B. een zeer belangwekkend artikel, gewijd aan „Vorstenlandsche huwelijken". De schrijver wijst op de ijdelheid van den van westerschen invloed vrijgehouden soesoehoenan van Solo en zijn streven om de connecties van het Solosche hof over Java, speciaal Midden- en Oost-Java uit te breiden. Z.i. legt de vorst 't er op toe zijn dochters, ook die uit bijvrouwen geboren, te plaatsen aan de zijde van regenten in de gouvernementslanden. Zijn conclusies vat hij samen als volgt:

„Het wachtwoord der Regeering mag vooral niet ten opzichte van de Vorstenlanden „subtiele voorzichtigheid" zijn, zal zij niet vervallen in de gebreken van haar deugden. Het toezicht, den residenten in de gouvernementslanden opgedragen ten aanzien van de huwelijken der Inlandsche ambtenaren moet in een nieuwe opdracht worden verduidelijkt. Aan het reizen van den soesoehoenan dient een einde te komen; zijn jacht op ordeteekenen moet uit zijn. Wat de étiquette betreft, behoort hem onder het oog te worden gebracht wat een Javaansch vorst aan de Nederlanders verschuldigd is en een herinnering aan de eer, die men in de militaire kringen aan de voorgeschreven kleedij heeft te bewijzen, zal wellicht niet te onpas zijn. Het toezicht der residenten in de Vorstenlanden moet energiek zijn, wat alleen mogelijk is wanneer de Regeering karaktervolle personen met dat toezicht belast en bovendien zoodanig instrueert, dat zij zelfbewust kunnen optreden. De residenten, die in de Vorstenlanden als vaders der vorsten fungeeren, hebben te zorgen, dat de zoo natuurlijke ijdelheid der vorsten niet fataal worde voor de bevolking en op den duur niet fataal voor hen zelf.

Vrijheid van beweging is een fraaie leus, maar men houdt kinderen aan den leiband, omdat zij zich in hun vrijheid zouden verloopen."

Het Soer. H.blad dat dit artikel bespreekt, merkt echter op:

„Wij willen niet ontkennen, dat er in deze conclusies wel het een en ander zit, dat ons goed gezien voorkomt. Echter mag men Djokja, waar de Sultan zich niet te buiten gaat, niet in één adem noemen met Solo, welks keizer inderdaad een Inlandsche serenissimus is. Een niet al te zachte wenk dat ook in Soerakarta de Nederlandsche vlag waait, is zeker allerminst overbodig; evenmin als de vorige treedt de tegenwoordige gewestelijke bestuurder krachtig op.

Maar de wassende invloed van het Solosche hof in tal van kaboepatens is niet in staat ons ook maar in het minst te verontrusten. De regenten hebben het materieel zeer goed en zij spelen niet gaarne in de loterij, wat een verandering van de huidige verhoudingen voor hen zal blijken.

Overigens vergeet de schrijver in de Locomotief, dat het gezag der Vorstenlandsche Sultans geleidelijk verkort wordt. Dit geschiedt ongemerkt en bij bijzondere gelegenheden: een nieuwe vorst, die in Solo of Djokja door de regeering erkend wordt, laat hierbij steeds eenige veeren."

SURINAME.

Van 'n paar interviews.

De laatstelijk ontvangen nummers van Onze West bevatten mededeeling van een onderhoud, dat de redactie had eerstelijk met den oud-gouverneur Lely en wijders met den heer Barnet Lyon.

De heer Kraan, die na zijn terugkeer uit Nederland, nu weer de redactie van Onze West heeft aanvaard, deelt omtrent zijn onderhoud met den heer Lely het een en ander mede, waaraan te ontleenen valt, dat deze geenszins twijfelt aan het succes van den Saramacca-polder en met groot leedwezen heeft gezien, dat sommigen zich geroepen achtten een afbrekend oordeel over den ontwerper, den heer Havelaar, te uiten. Groote werken hebben hun tijd van „pokken en mazelen" noodig, alvorens tot hun recht te komen, zou de heer Lely hebben gezegd, waarbij wij niet kunnen nalaten onzen twijfel over de noodzakelijkheid uit te spreken. Wijders achtte de heer Lely het spoorwegvraagstuk voor Beneden-Saramacca nog niet rijp voor beoordeeling — in elk geval behoort de uitkomst van de bananen-cultuur te worden afgewacht, terwijl, hoezeer men niet aan een goeden uitslag moge twijfelen, dan toch nog de vraag blijft betreffende spoor- of watertransport. Ten slotte verklaarde de heer Lely, dat, naar zijne meening, de kolonie het doode punt had overschreden en op den weg van vooruitgang was. Hij betoogde ook zijn voldoening over de samenwerking tusschen Koloniale Staten en bestuur der kolonie en inzonderheid waardeering voor de herhaalde medewerking der Staten, waar het maatregelen tot versterking der middelen gold. Dit laatste mag zeker wel speciaal worden gereleveerd, als voorbeeld voor anderen.

Wat den heer Barnet Lyon betreft, deed deze blijken van zijne afkeuring van de beginselen die voorzaten bij de 22 Mei 1906 ingediende ontwerp-verordening tot gelijkmaking van de voorwaarden, waaronder door kolonisten, immigranten en andere personen grond kan worden verkregen ter uitoefening van den kleinen landbouw.

De gelijkmaking, zooals die in het ontwerp wordt voorgesteld, zal naar de meening van den heer Barnet Lyon, het land geen stap verder brengen tot ontwikkeling van den kleinen landbouw van Creolen. Die ontwikkeling zou alleen mogelijk zijn, indien de Creolen nog inderdaad landbouwers waren, wat zijns inziens in steeds mindere mate het geval is.

Ook zou de voorgestelde gelijkmaking in geen enkel opzicht de vestiging van Javaansche kleine landbouwers bevorderen.

Wat echter wel 't gevolg van 't voorstel, werd het door de Koloniale Staten goedgekeurd, zou zijn is, dat men gevaar loopt vele Britsch Indiërs, die zich anders in Suriname zouden vestigen, naar hun land te zien terugkeeren. Immers de tot dusver door hen genoten zesjarige vrijstelling van grondlasten zou komen te vervallen om plaats te maken voor een schaal, naar welke de huur zou worden berekend. Deze verandering zou er niet toe bijdragen den immigrant vertrouwen in te boezemen voor de koloniale instellingen.

Cultuurondernemingen.

Eene door den Gouverneur aan de Koloniale Staten aangeboden ontwerp-verordening strekt om het mogelijk te maken aan den heer Gefken een gedeelte van de kilometerstrook ter lengte van 2 KM. van af de brug over de Saramacca-kreek, gelegen nabij kilometer 54.6, in erfpacht af te staan. Voor bedoelde strook, aan de westzijde van de spoorwegas, is toch bepaald, dat geen concessies dáár zouden worden verleend, totdat daaromtrent bij koloniale verordening zou zijn voorzien. De heer Gefken wenscht het terrein te benutten voor den aanplant van vruchten en hevea.

Te Paramaribo is een vennootschap opgericht, die zich de exploitatie van den grond Mocha in het district Para door middel van de rijstcultuur voorstelt. Het kapitaal bedraagt *f*12500, verdeeld in 500 aandeelen, waarvan 200 worden uitgereikt voor den inbreng van den grond Mocha, zoodat het

FEUILLETON.

Over den Evenaar.

(Vertaald uit Straits Times.)

Het paradijs van den Botanist te Buitenzorg.

De Singaporesche bezoeker aan Java kan het kleine monument, door sir Stamford Raffles in den Buitenzorgschen tuin voor de nagedachtenis zijner vrouw opgericht, niet beschouwen zonder dat een gevoel van weemoed zich aan zijne belangstelling paart.

Toen de Britten gedurende de Napoleontische oorlogen zich van Java hadden meester gemaakt, werd sir Stamford Raffles er luitenant-gouverneur en het was tijdens zijn bestuur, dat zijne echtgenoote hier overleed. Onder de voorwaarden, waaronder het eiland aan Holland werd teruggegeven, was ook deze, dat het monument, in den vorm van een kleinen Griekschen tempel, door de Hollanders zou worden onderhouden. Aan die voorwaarde is voldaan en diegenen onder ons, die belangstellen in de geschiedkundige kansen en wisselingen van Brittanje's bezittingen in het Verre Oosten en in den persoonlijken arbeid der bouwers van het rijk, kunnen stof vinden tot nadenken in de offers door die mannen en vrouwen gebracht, die steeds op de grenzen van het rijk te vinden zijn. De aanblik van dit gedenkteeken onder de kanarie-boomen op dit tropeneiland doet ons denken aan de gedenkplaat in de kerk te Hendon, nabij de plaats, waar de echtgenoot dezer vrouw ligt begraven.

Het opschrift luidt als volgt (vertaald):

Gewijd aan de nagedachtenis van Olivia Marianne, echtgenoote van Thomas Stamford Raffles, luitenant-gouverneur van Java en aanhoorigheden, die den 26en November 1814 te Buitenzorg overleed.

O gij, wie mijn standvastig hart
Schoon 't wreede lot ons scheidde,
Geen oogenblik vergat;
Ook gij, vergeet mij niet.

De Spoorwegen.

De reiziger, die slechts veertien dagen aan Java kan besteden, moet bijtijds opstaan. In elk geval moet hij er vroeg bij wezen om van de sneltreinen gebruik te maken, en wat ons betreft hadden we slechts één dag, om Buitenzorg, waar de gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië zijn paleis heeft, te bezichtigen.

't Was onze eerste kennismaking met den spoorwegdienst en toen wij aan 't station te Weltevreden de menigte wachtenden zagen, besloten wij, tegen den raad onzer vrienden, eerste klasse te reizen. 't Was bij deze gelegenheid goed, dat we zoo deden, want de trein was overvuld, maar verder reisden wij uitsluitend tweede-klasse, en bevonden deze zoo geriefelijk als men wenschen kan. Er reizen zoo weinig personen in de eerste-klasse-coupé's der treinen, dat wij er ons over verwonderden, dat die door de directie nog in dienst gehouden worden. Over geheel Java bevonden wij den spoorwegdienst in alle opzichten uitstekend. De wagens zijn geriefelijk. Er is ruimschoots plaats voor den reiziger, en 't is toegestaan om een belangrijke hoeveelheid barang mede in de wagens te nemen, waarvan door de Hollandsche en inlandsche reizigers ten volle wordt gebruik gemaakt. De retirades zijn er beter, dan we die in de expres-treinen zagen op de hoofdlijnen in Engeland, en in de doorgaande treinen zijn restauratie-wagens, waar men tegen een matig tarief zijn malen kan nuttigen. Wij kunnen niet zeggen, dat we 't een altijd smakelijk vonden, want de Chineezen, die daarmee zijn belast, schijnen bepaaldelijk te meenen, dat de „biefstuk" — de pièce de résistance — rauw moet worden opgediend. In verloop van tijd, zal het spoorwegbestuur zonder twijfel in staat wezen zijne aandacht aan dit onderwerp te schenken, met 't oog op de noodige verbeteringen, en in dat geval hopen we, dat ze de biefstuk maar heelemaal weglaten, en den reizigers wat meer verscheidenheid, smakelijker en verteerbaarder vleeschgerechten zullen doen voortzetten.

Wij geven een anderen raad ten behoeve van onze vrienden, drukkers en uitgevers te Batavia. Waarom zorgt een ondernemende drukker niet voor een alphabetischen reisgids? De Officiëele Reisgids voor de spoor- en tramwegdiensten is een ingewikkelde zaak, ook met den alphabetischen index, en een veel handiger samenstelling kon worden opgemaakt, naar 't voorbeeld der Engelsche A, B, C-tafels.

Langs den weg wordt een goede vaart onderhouden, en 't is mogelijk om in twee dagen van Batavia Soerabaja, aan 't andere einde van 't eiland, te bereiken. De treinen loopen, dat spreekt vanzelf, evenals in de gefedereerde Maleische staten, alleen van zonsop- tot zonsondergang, en de doorgaande reiziger tusschen die beide hoofdplaatsen moet den nacht te Maos doorbrengen, waar hem in een geriefelijke passangrahan een heldere slaapgelegenheid wordt geboden en goed eten. Slechts twee malen gebeurde het, dat de trein zich verlaatte, en beide keeren tengevolge van één en dezelfde oorzaak — een uitspoeling van den weg bij Moentilan, het gevolg van een zwaar onweer daags en in den nacht te voren. De trein werd voorzichtig tot bij 't gat gereden, de reizigers gingen over een tijdelijke brug naar den, aan de andere zijde wachtenden trein, en de bagage werd door 'n heer van koelies overgebracht. Dit alles moest onder een stortregen geschieden, maar de spoorwegambtenaren deden alles wat in hun macht lag om den toestand zoo min onaangenaam als mogelijk te maken, en 't eenige ongerief was de late aankomst van een deel der bagage te Djokjakarta. *(Wordt vervolgd).*

werkkapitaal uit de overige 300 aandeelen zal worden verkregen. Elke aandeelhouder kan, voor zoover de ruimte dit toelaat, op den grond Mocha een perceel land bekomen ter verbouwing van rijst. De uitgifte zal kosteloos zijn, onder voorwaarde echter dat de verkregen padi — ongepelde rijst — aan de Vennootschap ter plaatse verkocht wordt voor 1 cent per KG. minder dan de marktprijs te Paramaribo. Niet-aandeelhouders kunnen eveneens een perceel land kosteloos bekomen, echter onder afstand, ter plaatse van hun padi tegen 2 cent per KG. minder dan de marktprijs te Paramaribo.

Het Barnet Lyon monument.

Het monument door de Britsch-Indische bevolking der kolonie te stichten, uit waardeering voor het optreden van Mr. G. H. Barnet Lyon als Agent-Generaal voor de immigratie, is te Paramaribo aangekomen.

Het bestaat uit een carrasisch marmeren buste van Mr. Barnet Lyon, met voetstuk en opschrift. Wij mochten het beeld even zien, en mogen — waar wij slechts enkele weken geleden in Nederland nog het voorrecht hadden Mr. Barnet Lyon in persoon te ontmoeten — wel verklappen, dat de gelijkenis bijzonder gelukkig getroffen is.

De onthulling van het standbeeld is bepaald op 7 Januari a.s. Het komt te staan bij den ingang van Combé, naast het Immigratie-Departement, in een aan te leggen tuintje, afgeschut door een hek.

Het monument zal daar staan in de eerste plaats als een hulde aan Mr. G. H. Barnet Lyon, maar daarnevens als het welsprekendst bewijs van de goede behandeling der immigranten in Suriname, meldt Onze West.

Banana-tram.

Het Gouvern. Blad bevestigt het verleenen van concessie voor een aan te leggen banana-tram door het volgend bericht:

Bij resolutie van 6 December 1907 No. 11590 is aan de Naamlooze Vennootschap „Etablissement Ipsen Moeller en Cie", gevestigd te Parijs, concessie verleend voor het kosteloos gebruik gedurende vijf en twintig jaren van den openbaren weg tusschen plantage Spieringshoek en plantage Peperpot, voor zoover die tot het domein behoort ten behoeve van den aanleg en de exploitatie van een spoorweg tusschen die plantages en van een daaraan aansluitend pontveer tusschen plantage Meerzorg en Paramaribo.

Placer von Hemert.

Naar men weet is eenige maanden geleden een onderzoek ingesteld op het placer von Hemert, om na te gaan of door meer intensieve exploitatie — bijvoorbeeld door machinerieën — een loonende goudontginning op het terrein mogelijk zoude zijn.

Zijn wij wel ingelicht, schreef Onze West, dan luidde het voorloopig telegraphisch bericht door den leider van het onderzoek, den ingenieur Römer, naar Nederland gezonden, aldus: verkenning bevredigend.

De heer Römer bevindt zich thans in Nederland om rapport uit te brengen, waarna beslist zal worden of stappen zullen worden gedaan om het kapitaal voor een meer uitgebreide exploitatie van het placer bijeen te brengen.

Van Vreemde Koloniën.

DUITSCH-OOST-AFRIKA.

Na in het kort de geschiedenis te hebben na gegaan van het ontstaan der kolonie Duitsch-Oost-Afrika, geboren uit een poging, het betrokken gebied door een, van een Charter voorziene maatschappij, ging graaf von Goetzen in zijne, in ons vorig nummer aangehaalde rede over tot bespreking van den toestand in het door hem tevoren beheerd gewest.

Duitsch-Oost-Afrika, het grootste gebied, dat eene oppervlakte beslaat. als Duitschland en Frankrijk te zamen, ligt in het Westen en Oosten ingesloten tusschen den Indischen Oceaan en de groote Afrikaansche meeren, Victoria Nyanza, het Kivu, Tanganyika en Nyassa-meer, en herbergt eene bevolking van slechts 6½ à 7 millioen zielen.

Graaf von Goetzen onderscheidt drie soorten van koloniën; die, waarin het blanke ras de inboorlingen geheel of nagenoeg geheel verdringt, waar het klimaat den blanke gelijke of overeenkomstige bestaans- en arbeidsvoorwaarden biedt als in Europa; die, welke door de natuur bestemd zijn landen voor den inboorling te blijven, waar de blanke slechts optreedt als meester en beschermer; en eindelijk die, waar bodem hoogteligging en klimaat, de mogelijkheid in het leven roepen voor den blanke, om zich naast den inboorling, in sommige gedeelten ten minste, duurzaam te vestigen.

Tot deze laatste categorie rekent von Goetzen Duitsch-Oost-Afrika, waar het waarschijnlijk is gebleken, dat groote gedeelten der hoogvlakten geschikt zijn voor den arbeid van blanken en voor de gezondheid hunner nakomelingschap de noodige waarborgen opleveren.

Het is begrijpelijk dat in deze omstandigheden het experimenteele tijdperk in menig opzicht als ten aanzien van regeling van het grondbezit, arbeidsquaestieën en rechtspraak voor inboorlingen en anderen, lang zal moeten duren. Maar een doel, dat van den beginne allen, gouverneurs en hunnen uitvoerenden organen, voor oogen stond, was: de economische ontwikkeling, de uitbreiding van landbouw, handel en van de productie in het algemeen. Uit eigen ondervinding deelde spreker mede, hoe de ambtenaren slechts ongaarne een betrekking in de kolonie aanvaarden, waarin hun de mogelijkheid werd benomen om zich met zaken te occupeeren, die het economische gebied raken.

Aan het hoofd der kolonie is een gouverneur gesteld met zeer uitgebreide volmachten. Onder zijne leiding worden met zekere mate van samenwerking de drie hoofdfunctiën van den kolonialen dienst uitgeoefend, het eigenlijk civiel bestuur, het bevel der troepen en de uitoefening der rechtsmacht, waarbij als vanzelf sprekend, wordt vooropgesteld, dat zekere functiën van den commandant der troepen zoowel als van de rechters aan zijn invloed ontsnappen.

De gouverneur wordt bijgestaan door een raad van bestuur, die in alle belangrijke bestuursaangelegenheden en bij de vaststelling van het koloniaal budget moet dienen van advies. Deze raad bestaat uit hooge ambtenaren en een gelijk aantal door den gouverneur gekozen leden, en heeft dezelfde rechten en verplichtingen als de wetgevende raad eener Engelsche kroon-kolonie.

Het zal noodig wezen, meent spreker, aan dezen raad meer uitgebreide rechten te verleenen, zoodra twee voorwaarden zullen zijn vervuld: onafhankelijkheid uit financiëel oogpunt, van den steun van het moederland, en belangrijke toename van het aantal kolonisten, wier belangen nauw aan de kolonie verbonden zijn.

De behartiging der aangelegenheden van het centraal gezag berust bij zeven te Dar-es-Salam gevestigde departementen.

De lokale besturen van het land, dat in 22 districten is verdeeld, zijn rechtstreeks onderworpen aan het centraal gezag.

De wijze van bestuur was langen tijd nagenoeg overal hetzelfde, maar even vóór zijn vertrek, stelde graaf von Goetzen in het noordwesten der kolonie drie residentiën in, waar de residenten slechts als raadslieden aan de heerschende inlandsche vorsten zijn toegevoegd, aan wie overigens, voorzooverre dit overeenstemt met de algemeene bestuursbeginselen en de eischen der beschaving, het bestuur over hun volk is gelaten.

FEUILLETON.

Bannelingen.

Oorspronkelijke schets naar het leven.

(Vervolg en Slot).

De dageraad met haar rozeroode lichtschijnsels en tintelingen van goud brak aan. De zilvergloed der golven gaf een beeld van rust en kalmte te zien — stil en vredig lag de Atlantische oceaan onder de welving van zachtgetinte wolken.

Duval stond op.

De kleine sloep schommelde hevig heen en weder.

„Voorzichtig!" waarschuwde Desneu.

Maar Duval luisterde nauwlijks, hij hield zijn hand voor de oogen.

Eensklaps riep hij luid, bijna gillend:

„Niets, niets! zij zijn het spoor bijster!"

Hij viel heftig bewogen op de bank neder en weende.

Madeleine en het kind kropen naar hem toe, huiverend greep hij hunne handen en kuste ze.

„God zij dank! God zij dank!"

En al deze menschen schreiden; deze rampzalige, verachte schepselen, deze buiten de maatschappij geworpenen, ze dankten voor hunne redding. Hoe groot ook de zonde was geweest, zij hadden geboet door lijden en berouw, en nu wilden zij zoo gaarne weder een ander, beter leven beginnen. Na dezen lijdensnacht ontwaakte nog krachtiger dit gevoel van beter willen. De gevangenschap had hun eene eeuwigheid toegeschenen; het was een sterven geweest van wat wilde leven; maar nu was gekomen de vrijheid!

Bleek en ontdaan zat de man aan het roer. Het gerimpeld voorhoofd duidde nog zielsangst aan.

Desneu stond nu op om nogmaals scherp den horizont op te nemen.

St. Laurent, de Marowijne-rivier, alles was verdwenen, geen stipje was er meer te onderscheiden van het vreeselijke verbanningsoord, geen rookwolkje was te zien.

God zij dank!

— — — — — — — — — — — — — — — —

Zoo dicht mogelijk langs de kust ging het nu verder.

Eindelijk werd een soort inham bereikt, waar de sloep veilig verscholen lag; hier besloot men rust te nemen, wat zoo noodzakelijk was met het oog op 't geen hen zéér waarschijnlijk nog te wachten stond.

Madeleine deelde de rantsoenen rond, die uit voorzichtigheid zoo klein mogelijk genomen werden. Niemand wist wanneer er een veilige haven zou bereikt worden. De vlucht was op goed geluk ondernomen, en Marchal volgde de route, die hij vermoedde, dat naar de monding van de Suriname-rivier zou geleiden, waar hij een enkelen keer over had hooren spreken door Hollandsche bezoekers van St. Laurent, die handel dreven en de Fransche taal machtig waren. Hij werkte toen aan de landingsplaats, en daar niets hem ooit ontging, steeds denkende aan de vlucht en vrijheid, had hij alles onthouden, zich inspannende, om niets te vergeten van wat voor hem meer waarde had dan de schatten der wereld.

Toch overviel hem telkens eene innerlijke ongerustheid. Haastig streek hij de hand over het zwaar gerimpelde voorhoofd, zorgvol beschouwde hij Madeleine en kleine Margot, vooral Margot, dan zuchtte hij zwaar.

„Kom, wat is dat nu, Marchal?" vroeg Desneu hem bemoedigend toeknikkende. „Niets, niets! eene herinnering die voorbijgaat. Hier zijn oranjeappelen, kijk kleintje, die heb ik voor je meegebracht."

Verrukt nam het kind ze aan en gaf ieder een gedeelte, zeggende, dat zij dan nog veel meer plezier er van had en zij lachte blijde.

Waarlijk kleine Margot lachte blijde!

Allen keken haar aan, verbaasd, dankbaar, dat het kind lachen kon. — Zij was een zonnestraal in de duisternis. O! mocht haar onschuldig lachen eene voorspelling zijn van het blijde lied der vrijheid!

Marchal begon te vertellen, hoe hij met levensgevaar naar den Hollandschen schoener, die op de reede lag, gezwommen was, hoe hij geruischloos het touw had losgemaakt, waaraan de sloep vast lag. Het gevaarlijke waagstuk was hem echter gelukt. De duisternis en de regen hadden hem begunstigd, anders was hij wellicht toch nog ontdekt geworden, niettegenstaande hij zulk een uitstekend zwemmer was.

Zijn hart had geklopt alsof het breken zou en zijne oogen waren van angst als verduisterd geweest, toen hij in de boot kroop. De vraag was toen: zouden er wel riemen aanwezig zijn? Alles was echter boven verwachting gegaan, alles!

Hij bedekte het gelaat met beide handen en snikte hevig.

Toen weerklonk de stem van Madeleine, sussend, troostend, bemoedigend; het was alsof eene moeder tot haar kind sprak en vertelde van vertrouwen en hoop.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Wederom waren dagen verstreken, de watervoorraad en het voedsel waren schrikwekkend geslonken.

En van het lichtschip aan de monding van de Suriname-rivier was nog steeds niets te ontdekken.

Onbegrijpelijk en angstwekkend was dit alles. Niemand durfde er bijna over te spreken, maar groote kommer en zorg lag in de blikken, waarmede zij elkander aanzagen. Het duurde zoo te lang, veel te lang.

Henri Marchal werd steeds vervolgd door de gedachte: dat zij de Suriname-rivier reeds lang voorbij waren.

Vreeselijke gedachte!

Het moest 's nachts gebeurd zijn bij minder goed weer, toen hun vaartuigje zeewaarts was gedreven en het hun zoo'n moeite had gekost om weer bij de kust te komen.

Dit stelsel, hoe aanbevelenswaardig ook, is in Duitsch-Oost-Afrika in het groot niet in te voeren, waar dat over honderden kleine stammen en groepen is verdeeld, wier hoofden eene te geringe mate van macht bezitten om zich van hen te kunnen bedienen, zoodat men wel genood zaakt was in het grootste deel der kolonie het rechtstreeks gezag in te voeren.

Opmerkelijk is daarbij het kleine aantal ambtenaren, ook in vergelijking met de toestanden in Engelsch-Oost-Afrika, zoowel als met het oog op de verkregen resultaten.

Wat deze resultaten betreft, valt op te merken, dat de kolonie thans in staat is zelve hare bestuurskosten te betalen.

De ontvangsten der kolonie vloeien uit de volgende middelen: in- en uitvoerrechten, directe belastingen, en enkele van minder belang, waaronder de exploitatie der domaniale bosschen het voornaamste is.

De douane-ontvangsten worden in hoofdzaak uit de invoerrechten verkregen, terwijl slechts voor enkele producten, die, als ivoor en caoutchouc, om hun hoogen prijs een uitvoerrecht kunnen dragen, zulk recht wordt geëischt. De goederen van Duitsche origine genieten in de kolonie geene voorrechten. Onder dit regime gaat de handel voortdurend vooruit.

Bij eene vergelijking met Fransch-West-Afrika valt het op, dat in beide koloniën de handel gelijkelijk is belast. Op een totalen handel van nagenoeg 125 millioen franken voor genoemde Fransche kolonie in 1904, bedroeg het totaal der geheven in- en uitvoerrechten ruim 10 millioen franken of 8 pCt., terwijl in datzelfde jaar in Duitsch-Oost-Afrika op een totalen handelsomzet ten bedrage van ruim 31 millioen marken, een som van 1.700.000 marken aan rechten werd geïnd, d. i. ook 8 pCt.

De directe belasting wordt betaald in den vorm van huisbelasting. Met uitzondering van de zwaarder belaste woningen in de steden, is de hoogste belasting eene van 3 roepijen (à 80 cent Holl.) per inlandsche woning.

Om verschillende redenen kan de gouverneur die belasting in het binnenldnd vervangen door eene van 3 roepijen voor elken volwassen, tot arbeiden geschikten man, terwijl in sommige streken, waar de gelegenheid om wat te verdienen schaarsch is, de belasting tot 1 roepij kan worden verlaagd.

Een andere faciliteit is den inlander geboden in de mogelijkheid om de belasting in natura te voldoen.

Die belastingen hebben daar, evenals elders, aanleiding gegeven tot ontevredenheid, maar wijzende op het voorbeeld van Fransch-West-Afrika, merkt von Goetzen op:

„Het voorbeeld bewijst dat de openbare macht, gesteld door een voldoend sterke troepenmacht, over eene mate van gezag moeten beschikken, die in overeenstemming is met de gevorderde prestatiën. De neger zal er niet aan gewoon raken de belasting niet als een niet onbillijken eisch te beschouwen voor en aleer hij zal hebben begrepen, dat alle tegenstand onmogelijk is. Maar is dat niet ook met ons Europeanen in het eigen land het geval?"

Met het oog hierop wijst von Goetzen op de geringe beschikking troepenmacht in Duitsch-Oost-Afrika — 2500 man der Schutztruppe en 1700 man, tot de politie behoorende, en allen in het land zelf gerecruteerd. Vergeleken met de 10.000 man in Fransch-West-Afrika en 12.000 man op Madagaskar, is het aantal van 4000 man op eene bevolking van nagenoeg 7 millioen zielen zeker uitermate gering.

Wat de rechtspraak betreft, zijn de Europeesche kolonisten onderworpen aan de Duitsche wetten en wordt over hen door onafhankelijke rechters rechtgesproken. Daarentegen is de rechtspraak over de inlanders aan de bestuursambtenaren gelaten, wie ten plicht is gesteld om de Europeesche begrippen van recht en zedelijkheid langzamerhand bij de inlandsche bevolking ingang te doen vinden, daarbij zooveel mogelijk de gewoonten en gebruiken der inlanders ontziende, waarbij de Christelijke zending een machtigen steun zal kunnen verleenen.

Voorbereidende maatregelen zijn getroffen om tot een codificatie van het inlandsch recht te komen, maar hiermee kunnen wel tientallen van jaren gemoeid zijn.

Onder de verschillende maatregelen, die goede resultaten hebben opgeleverd, behoort de instelling van gemeenten. Het zijn niet de steden, maar de districten, die deze gemeenten met een eigenlijk plaatselijk budget vormen. De wet kent haar 50 pCt. der directe belastingen in het district toe, benevens enkele kleinere hulpbronnen van lokalen aard. Aan het hoofd staat de districts-chef, met een uit kolonisten samengestelde raad.

Wat nu de inlandsche bevolking aangaat, behoort deze grootendeels tot het ras der Bantoes, terwijl landbouw en veeteelt het hoofdmiddel van bestaan uitmaken. Van de kust hebben Arabieren en Hindoes zich over het binnenland verspreid, waar zij den detailhandel geheel aan zich hebben getrokken.

Onder de andere inlandsche stammen treft men als een merkwaardigheid in het Noordwesten der kolonie een reuzenstam, de Wahoemis of Watoessis, met lichte gelaatskleur en van 1 meter 80 tot 2 meter 20 hoog aan, naast de Batwas of dwergen.

De inlanders zijn nog grootendeels fetisj-dienaars. Het Christendom maakt er zichtbare, doch langzame vorderingen, terwijl de Islam snel veld wint; von Goetzen ziet hierin evenwel geen bijzonder gevaar. De opstand, dien hij in 1905 en 1906 had te onderdrukken, had het bewijs geleverd, dat het Fetisjisme in staat was een fanatisme tegen den blanke te wekken, gelijk aan dat der Derwisjen van den Soedan.

Men heeft ingezien dat om de kolonie tot ontwikkeling te brengen, moest worden gewerkt aan de evolutie der inlandsche bevolking.

Hiertoe heeft men in de eerste plaats mede gewerkt door de afschaffing der slavernij en het uitroeien van den slavenhandel. Deze handel kan nu zoo goed als onderdrukt worden beschouwd, terwijl de slavernij er nog bestaat in een soort van lijfeigenschap, dat er door verschillende maatregelen aanmerkelijk is verzacht.

Wat het onderwijs betreft aan de inlandsche bevolking, wordt het bestuur gesteund door de zending. Hierbij staat als beginsel voorop slechts één Afrikaansche taal te onderwijzen, het wasuaheli, en het Duitsch te reserveeren voor de superieure elementen, terwijl aan de kennis van een ambacht even groote waarde wordt toegekend als aan die van lezen en schrijven.

Wat de bevordering van den landbouw en de vermeerdering der productie van het land aangaat, deelt von Goetzen mede, dat de pogingen om de inboorlingen voor zich zelven aan het werk te zetten voor eene of andere cultuur niet met goeden uitslag werden bekroond.

Men is geëindigd met te begrijpen, dat het vóór alles noodig zal wezen het land door spoorwegen te openen en door het daaruit voortvloeiende meerdere verkeer behoeften voor de inlandsche bevolking te scheppen.

Wat den Europeeschen landbouw aangaat, heeft men het eerst in het groot met de tabaks- en koffie-cultuur geprobeerd, zonder evenwel de verwachte resultaten te bereiken. Men is nu daarvan teruggekomen en heeft goed succes verkregen met den aanplant van sisal en caoutchouc.

Het aantal groote ondernemingen breidt zich in de kolonie uit; er is nu ongeveer 100 millioen marken Duitsch kapitaal, grootendeels winstgevend, in de kolonie belegd.

Ten aanzien van de katoen-cultuur is men ten vorigen jare tot de conclusie gekomen, dat deze ook het best door blanke ondernemers wordt gedreven.

Wat het grondbezit aangaat, teekenen wij ten slotte uit deze rede nog op, dat alle onbeheerde terreinen deel uitmaken van het staatsdomein. Aan de inboorlingen is de door hen bebouwde grond gelaten, met een oppervlakte daarbij groot genoeg om in de behoeften hunner nakomelingschap te voorzien.

De domeinen van den staat worden oorspronkelijk slechts in pacht op langen termijn uitgegeven; zij kunnen slechts in eigendom tegen lagen prijs worden afgestaan, wanneer de betrokken terreinen in cultuur zijn gebracht of op eene andere wijze benut.

INGEZONDEN.

PANGOENGSEN.

Landkolonie voor noodlijdende Inlanders.

Saldo 31 October 1907	*f* 78.99
Ontvangen giften van:	
Res. S. te W., contr. 2 maand . . .	*f* 10.00
G. v. W. te W., contr. 2 maand . .	*f* 8.00
N. N. te M.	*f* 10.00
J. K. te T.	*f* 5.00
S. D. J. te M.	*f* 10.00
N. N. te Soerabaja	*f* 5.00
N. N. te W. K.	*f* 20.00
Controleur te T. T.	*f* 10.00
	f 156.99
Uitgaven gedurende November 1907 . .	*f* 79.54
Saldo 30 November 1907	*f* 77.45

De honger werd erger. Zij trachtten nu krabben te vangen, wat menig keer gelukte; ook kleine visschen aten zij rauw en als het geregend had werd het water zooveel mogelijk opgevangen en ook uit de natte kleederen gewrongen, om als drinkwater te dienen.

Voor kleine Margot had men nog restjes bespaard, en Desneu haalde een paar guava's voor haar te voorschijn, die hij voor het kind terug gehouden had. Langzamerhand vervulde vrees en wanhoop deze arme harten. Moedeloos zaten de mannen aan de riemen, bitter werden hunne gedachten; in opstand kwam hun ziel.

Zij wilden zich weder opheffen uit een poel van ellende en zie, alles was tegen hen! Zij waren verlaten schepselen op den oceaan des levens.

Koorts en honger verslapten hen; met moeite en lijden werden de riemen bewogen — eindelijk echter wierpen zij ze neder; een gevoel van toorn en wrok overmande hen; zij wilden vloeken in hun wanhoop, opstaan tegen hun lot, dat zoo wreed en hard was, en zij balden verwoed de vuisten en hieven ze hemelwaarts.

Arme schepselen! Wel brengt het lijden duistere wanhoopsbeelden in de menschenziel.

Kleine Margot kuchte pijnlijk en aanhoudend, de aandacht der mannen werd hierdoor op haar gevestigd; op haar en hare moeder.

Madeleine zat stil op den bodem der boot en hield het kind in hare armen, op wier bleek gezichtje het lijden te lezen stond. Uit de oogen der moeder sprak wanhoop en smart; beiden echter zwegen, kalm berustend, en op beider gelaat lag tevens een uitdrukking van vrede, die de gemoedsstemming der mannen deed veranderen en hen de ruwe vloeken, die hun reeds op de lippen lagen, terughouden.

Zwijgend maakten zij van de riemen een soort van mast en van de deken een noodzeil.

En zoo dreven zij verder, rampzaligen, die zij waren!

Marchal echter verliet zijn plaats aan het roer niet; hij omklemde het krampachtig met ijzeren hand; steeds zorgende onder de kust te blijven.

— — — — — — — — — — — — — — — —

De zon dook onder aan den horizont, zich als het ware badende in een kleurenpracht van schitterende golven, die ook een breed strand bespoelden, waar kinderen allerlei vreemdsoortige schelpen zochten, kleine gedroogde krabben, aangespoeld zeewier en veel meer, dat de aandacht trok door vorm en kleur. De groote kleurige zeeanemonen, die glansden in allerlei tinten, wekten vooral groote bewondering op.

De zee met hare hooge schuimende golven was altijd even schoon en indrukwekkend, altijd viel er weer wat nieuws te zien, dat van uit hare diepte aangespoeld werd.

Het ontdekken van stoombooten, schepen, groote visschen ver in zee, was iets van gewicht in deze kinderlevens.

Ook hedenavond waren de kronkelende rookwolken van een ver verwijderde stoomboot aan den horizont bemerkt. Veel was er echter niet te zien geweest en er werd reeds gedacht aan huiswaarts keeren; de woning lag vlak bij het strand. Eensklaps werd echter een kleine stip zichtbaar, het zou waarschijnlijk wel een boomstam zijn of wrakhout.

De nieuwsgierigheid kreeg de overhand en de scherpe oogen tuurden aandachtig naar de oppervlakte der zee, waar iets door hooge golven deinend heen en weder werd geworpen en nu en dan, als door hen voortgestuwd, steeds meer den oever naderde.

— Het is een boot! klonk de kreet.

Dit te weten was genoeg, waarschijnlijk zouden het schipbreukelingen zijn!

IJlings liepen de kinderen naar huis om het groote nieuws te gaan vertellen, en toen een uur later een kleine sloep het strand naderde, stonden er reeds verscheidene menschen te wachten, om, mocht dit noodig zijn, hulp te verleenen.

Te Nieuw Rotterdam — district Nickerie, Suriname — kwamen eindelijk de arme rampzalige vluchtelingen uit St. Laurent aan wal.

Uitgeteerd, wankelend, verzwakt, betraden zij den oever, smeekende om hulp en erbarmen, God dankende voor hunne redding.

Zij vertelden in korte woorden hunne lijdensgeschiedenis.

Het vermagerde, bleeke gelaat van Madeleine, het ingevallen gezichtje van haar kind, de pijnlijk verwrongen gelaatstrekken van de mannen, deden medegevoel en medelijden ontwaken. Zij werden gevoed, geholpen, getroost; maar helaas! dit kon slechts voor tijdelijk zijn, daarna begon weder voor deze arme schepselen de strijd om het bestaan.

In dit tranendal zijn vele paden en nog steeds gaat het leven een cirkelgang. C. A. H.

In de afgeloopen maand zijn er eenige verpleegden hersteld naar huis teruggekeerd; maar verscheidene nieuwelingen zijn opgenomen, waaronder een kleine weesjongen van 8 jaar; een man, geheel verlamd door rheumatiek; een ander lam en blind; een man geheel bedekt met schurft — nu reeds hersteld —. en drie personen uitgeteerd door malaria. Zoodat met 30 Nov. het aantal verpleegden — behalve de vaste opgezetenen — 43 bedraagt.

Een kleine blinde jongen is verscheidene maanden onder behandeling van den dokter van het Leger des Heils, kapt. Wille. Nu kan hij zooveel zien, dat hij zijn eigen weg kan vinden; en ook namens zijn ouders moet ik hier onzen innigen dank uitspreken aan de officieren van het L. d. H., die hem de meeste liefde en zorg hebben bewezen.

Het bedrag van de „Sneeuwbal"-bijdragen is nu geklommen tot *f* 168.45. Het zou heerlijk zijn, als de bijdragen eindelijk zulk een som bij elkaar brachten als de berekening aanwees, die een der inzenders maakte. Maar hoe dankbaar ik ook ben aan hen, die uit warme belangstelling dezen sneeuwbal voor mijn armen aan het rollen hebben gebracht, toch wensch ik zeer, dat niemand daarmee moge „lastig gevallen" worden, zooals iemand mij schreef, die zich daarover beklaagde, en die daarom den sneeuwbal niet verder had doorgezonden. Zeer vriendelijk dank ik hem voor zijne bijdrage van vijftig cent. Maar hij had beter gedaan den sneeuwbal terug te geven aan den persoon van wien hij hem ontvangen had. Aan alle vriendelijke gevers onzen warmen dank!

MARIE JANSZ.

Pangoengsen, Tajoe, 1 Dec. '07.

Aan het maandverslag dezer zoo nuttige instelling voegen wij gaarne toe eene warme opwekking aan belangstellenden, om het goede werk met hun gaven te steunen. Red.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 13 December 1907

Civiel Departement.

Ontslagen: op verzoek, eervol, A. J. Bourguignon, opzichter 1e kl. bij de S.S. op Java; J. E. Paulus Verburg, commies op het residentie-kantoor te Menado; A. O. Trouerbach, klerk bij de S.S. op Java; E. A. Swart, verificateur der 4e klasse bij de in- en uitvoerrechten te Batavia; Ch. E. A. Muller, civiel gezaghebber der afdeeling Bima en ter beschikking gesteld van den ass.-res. van Boni.

Benoemd: tot lid van den gemeenteraad van Cheribon Mr. L. S. Louwes; tot secretaris van het Dep. van Gouvernementsbedrijven E. W. L. von Faber; tot 3den commies bij het Dep. van Financiën C. P. Krüss; tot magazijnmeester der 1e kl. bij de S.S. op Java H. Ph. den Hertog.

Tijdelijk belast: met de waarneming der betrekking van stadsgeneesheer te Batavia J. A. C. Maier.

Benoemd: tot Inlandsch officier van Justitie, met den titel van adjunct-hoofddjaksa in het regentschap Bandoeng, Raden Kartapranata.

Geplaatst: in de res. Palembang de controleur E. Perelaer, thans te Kalianda, Lampongsche districten

Benoemd: tot controleur J. C. van der Meulen, ambtenaar op nonactiviteit, en geplaatst in de res. Lampongsche districten.

Toegelaten: tot uitoefening der verloskunde als vroedvrouw in Ned.-Indië mevrouw D. V. E. Klopper, geb. Livain.

Benoemd: tot adjunct houtvester de 2e klasse bij het boschwezen P. W. Stort; tot 2en luitenant bij het korps schutterijen te Banda Neira, de schutter Mr. J. A. Werdmüller von Elgg.

* * *

Uit de Javasche Courant van 17 Dec 1907.

Civiel Departement.

Verleend: wegens langdurigen dienst één jaar verlof naar Europa aan den referendaris ter Alg. Secretarie A. J. H. Nunnink en aan den controleur G. J. du Marchie Sarvaas.

Ontslagen: eervol, de opziener 3e klasse bij de Ombilinmijnen P. E. E. J. de Cocq d'Armandville, met bepaling dat hij zal worden benoemd tot tijdel. civiel-gezaghebber bij het B.B. buiten Java en Madoera;

Ontslagen: de zoutverkooppakhuismeester te Pekalongan P. A. de Witt; op verzoek, eervol, de opzichter 3e klasse bij den Waterstaat enz. H. C. G. Harmsen; de stationschef 2e klasse bij de S.S. op Java D. M. Rabe; de gewezen klerk op het residentiekantoor te Soerabaja L. Turpijn; de 3de commies bij de werken en opnemingen aan de Solorivier F. L. Wolff; de mantri voor de pluimverkoop te Bedjen Sastro Hardjo; de koffie-inkooppakhuismeester te Karangploso Ngabehi Sosroaoe; de gewezen mandoer bij 's Lands gevangenis te Poerwakerta Mas Wangsadiredja.

Benoemd: tot opzichter der 3e klasse bij den Waterstaat enz. K. J. D. Cornelisz. den Dekker; tot lid bij den afdeelingsraad van Deli W. C. van Gelder, controleur; tot commies op het bureau van den Gouverneur van Celebes en Onderh. v. Frederiks; idem te Djambi Th. C. Dassen; tot hoofdinspecteur bij den post- en telegraafdienst de adsp.-inspecteur, chef van de administratie der in- en uitvoerrechten en accijnzen N. H. van Maren; tot ingenieur J. D. Tours; tot advocaat en procureur bij het Hoog Gerechtshof van Ned.-Indië Mr. A. J. G. Maclaine Pont.

Gesteld: met aanstelling tot burgerlijk ambtenaar, ter beschikking van den Dir. van B.B., G. W. M. Beck; van den voorzitter der Landraden te Kediri en Ngandjoek Mr. J. B. R. J. F. Pilon; ter beschikking van den Raad van Justitie te Semarang Mr. J. K. Onnen.

Ontslagen: op verzoek, eervol, bij de Alg. Rekenkamer, de referendaris H. L. Spier.

Benoemd: tot referendaris W. H. Bisschoff; tot hoofdcommies A. P. van Berkhout.

Ontslagen: op verzoek, eervol, de djaksa in het regentschap Ngandjoek Raden Pringgo Koesoemo.

Geplaatst: in de residentie Preanger-Regentschappen de burg. ambtenaar C. E. Barre; in de resid. Oostkust van Sumatra C. O. Matray, M. A. Jansen, W. Ch. Adriaans, P. L. A. van Lith, A. Th. van Ginkel, L. B. C. de Klerk, K. H. van Prehn en K. Ch. van Haastert; in de res. Palembang J. Blok en P. H. J. A. de Booy.

Benoemd: tot onderwijzer 3e kl. te Buitenzorg, J. C. F. Caspari; tot opziener 3e klasse bij het Mijnwezen F. C. van Oven.

Militair Departement.

Verleend: wegens langdurigen dienst, één jaar verlof aan den kapt. der genie P. van Drimmelen; wegens ziekte, twee jaar aan den 1en luitenant der infanterie F. H. Ockerse.

Bevorderd: tot kapitein bij het wapen der infanterie de 1e luitenant A. J. Pels Rijcken; tot offic. van gezondheid 1e klasse de off. van gezondh. 2e klasse G. F. van Laaren.

Tijdelijk belast: met de waarneming der betrekking van geneesheer bij het Marine-établissement te Soerabaja Dr. J. Rosenfeld.

Inhoud van Tijdschriften.

De Indische Gids. Januari 1908.

De opleidingsschool voor Inlandsche rechtskundigen, door Mr. W. A. P. F. L. Winckel. — De opleiding der Inlandsche hoofden op de buitenbezittingen, door K. A. James. — Benoeming tot hoogere bestuursbetrekkingen, door J. F. H. Schultz van Vlissingen. — Geneeskundige dienst in Ned.-Indië, door D. J. Haga. — De reglementeering van de prostitutie in Indië, door D. J. Ruitenbach. — Nadere berichten omtrent de Hedjaz-Spoorweg. — De betaalmiddelen aanwezig in de Indische Landskassen. — Mr. Johan van Dam, gouverneur van Banda 1661 en van Amboina 1665, door W. E. v. Dam van Isselt. — Varia: Overeenkomsten met Inlandsche Vorsten in den O.-I. Archipel. — Maandelijksche Revue van Brochures en van Tijdschriften Dagbladartikelen. — Koloniale literatuur: De tramwegen op Java; Seran en zijne bewoners, door F. J. P. Sachse. — Wetenschap en Industrie. — Maandelijksche Bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. Muller. — Naamlooze Vennootschappen.

De Hollandsche Revue. 25 Dec. 1907.

Wat komt er van de Indische gepensionneerden (nl. mindere militairen) terecht?

Tijdschrift van het Bat. Genootschap. Dl. 50. Afl. 2.

De legende van Bedji Tawoen, naverteld door J. Knebel. — Hindoe-Javaansche portretbeelden, door W. P. Groeneveldt, met 3 platen. — Bericht über die zweite Untersuchungsreise nach der Insel Engano 4 October bis 19 November 1904, von Dr. Johs. Winkler. — De munten van Nederl.-Indië, door J. P. M. Moquette, met 2 platen. —

Weekblad voor Indië. Jaarg. 1907—08. No. 34.

De Bond van geëmployeerden in de Suikerindustrie, door Dr. R. Broersma. — Een Indisch predikant uit de 18e eeuw, door Gabriël (vervolg). — Het gouden jubileum der Ned.-Indische Escompto-Mij. — Kieken en schetsen van Jansdena (Timoer-Laoet eilanden), door M. — De doodstraf, door J. H. François. — Indische omtrekken, door H. B. — Indrukken van den dag, door Corax.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar Oost-Indië.

Passagierslijst van het s. s. „Prins Maurits" Kapitein P. Koningstein; van Amsterdam naar West-Indië op den 10en Jan. 1908.

H. Weytingh, echtgenoote en zoontje; J. Haller en Echtgenoote; Dr. B. A. Koch; S. H. Gongrijp, echtgenoote en 2 kinderen; J. W. Gongrijp; Dr. P. C. Flu; C. van Wachem; H. C. Hirschfeld en echtgenoote; E. W. de Flinen; H. Stoltz; J. H. Carnier; J. I. Hensen en echtgenoote; Mej. H. Bouman; 1 Javaan.

Passagierslijst van het s. s. „Prins der Nederlanden". Gezagvoerder S. J. v. d. Goot; van West-Indië naar Amsterdam:

*E. Dränger; *Mej. A. C. Bakhoven; F. Meister;

* Gedebarqueerd te Havre.

Passagiers van het s. s. „Rembrandt". Gezagvoerder D. Hubert; bestemd te vertrekken van Amsterdam naar Batavia 11 Januari 1908.

Te Amsterdam schepen zich in:

Jhr. R. F. O. Groenia v. Zoelen; Mevr. S. Suidema-Swartjes; Jongejuffr. A. C. H. van Dam; J. J. H. Smeenk en echtgenoote; Mej. A. Burger; T. de Meester; Jhr. M. J. W. A. R. de Milly; H. King; Leopold Stemkan; Mevr. S. Schaafsma; M. G. Jansen; H. Schonenberg; J. A. Groenland; G. L. Poelman; H. van Beekum. Benevens een transport der Kon. Ned. Marine.

Naar Belawan-Deli:
Mej. E. A. White.
Naar Singapore:
J. P. Wijnberg;
Van Southampton naar Genua:
Allen, echtgenoote en 2 dochters; Dr. Philip en echtgenoote; E. B. Bedon.

Te Genua zullen zich inschepen:

T. J. T. van West; Ch. H. Th. J. Eybergen, echtgenoote en 3 kinderen; O. v. d. Vinne; J. Langendam, echtgenoote en 2 kinderen; Mej. Flederus; E. J. T. Tack; W. de Vries; W. J. v. d. Dunen en echtgenoote; G. J. Mulder; Mevr. A. M. Willebrands; O. Engelken; G. v. d. Veen, echtgenoote en 2 kinderen; W. J. F. Vermeulen; Mej. H. C. J. Knoppert; Mr. J. Baron v. Heemstra; H. Carpentier-Alting; Mevr. P. H. J. A. de Booy-Caron; Mej. M. C. Trip; Mevr. M. J. de Serière; J. A. Gunst; M. E. E. Nolthenius de Man; Mevr. Wed. S. E. Cambier v. Nooten; D. A. Gonlag; C. A. Kaupman Jr.; J. C. Munk en echtgenoote; Mevr. T. Bosman; D. W. Hinse en echtgenoote; Mej. J. J. Ph. v. Rijsbergen; B. Delmonte Blaer; Mevr. M. Kiehl; J. F. Wethmar; H. G. Smies; Ph. Soesman en echtgenoote; I. Zwaaf en echtgenoote; Mej. M. F. H. Hazer; Mej. M. E. Prahin; J. C. v. Rossen; Mej. J. v. d. Bom; Mej. T. B. Triebel naar Belawan-Deli; G. Nieuwenhuys; C. Terlet; G. Gembault; J. Hording.

Naar Singapore:
C. W. A. Lely; A. Konings.

Passagierslijst van het s. s. „Vondel". Gezagvoerder G. Visser; vertrokken van Batavia 17 Dec. '07 en aangekomen te Genua 10 Jan. '08.

Te Genua hebben zich ontscheept:

H. E. J. Dekker; E. A. Vervooren en echtgenoote; G. A. Derbel; J. Dinger; H. Rosenthal; P. v. Werdt; L. W. Taale; Mr. C. de Roone Swaay en echtgenoote; Mevr. Wed. M. Goedkoop v. d. Hoop; C. C. v. d. Stok; Jhr. H. Kissing, echtgenoote en kind; J. Jacobson en echtgenoote; F. H. Oekerse; Mevr. Wed. H. W. Loder v. Engelbert v. Bevervoorde en dochter; J. A. Hoogeboezem en echtgenoote; Mr. Tj. Dijkstra, echtgenoote en 2 kinderen; Mej. Orelio; R. Bouwmeester; Mevr. H. H. de la Mar v. Kley en dochter; F. A. Waghto, echtgenoote en kind Mevr. M. E. Koch-Gilde; H. Straethoff; L. J. C. van Dien; C. van de Berg; Mevr. J. C. Veenis v.Kreeken; J. J. Stuffers; Jongejuffr. Joh. Pyttersen.

Van Singapore:
J. W. Wynandts; Juluu Dupuy; V. Bogliano F. Bogliano.

Te Amsterdam zullen zich ontschepen:

J. F. v. Vliet, echtgenoote en 3 kinderen; J. J. Zebregs; D. A. Goedhart; J. Wiederholt; W. J. H. v. Haren; E. S. Hessel; C. Zon en echtgenoote; L. C. v. Hal; C. Bouterse.

Benevens Hr. Ms. troepen en schepelingen en de equipage van s. s. 's Jacob.

Van Sabang:
H. v. d. Voort; C. J. de Groot.